

Ладика Ірина Ярославівна

Львівський національний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: Луць Юлія Михайлівна

Львівський національний університет імені Івана Франка

СТАНОВЛЕННЯ ЖІНОЧОГО РУХУ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА РУСЬКИХ ЖІНОК ТА ЇХНЬОГО АЛЬМАНАХУ «ПЕРШИЙ ВІНОК»

У цих наукових тезах ми аналізуємо розвиток жіночого руху в Україні, звертаючи особливу увагу діяльність Товариства руських жінок та видання альманаху «Перший вінок».

Кандидатка історичних наук Т. Орлова періодизувала українську жіночу пресу: 1) від середини ХІХ ст. до 1920 р. – виникнення і становлення жіночої преси; 2) 1921-1939 рр. – найвищий розвиток жіночої преси в Галичині та виникнення радянських жіночих видань у Східній Україні; 3) 1941-1989 рр. – пасивність жіночої преси, вихід заідеологізованих жіночих видань; 4) і від 1990 р. – початок становлення та еволюції сучасної плюралістичної жіночої преси в Україні. Зважаючи на таку хронологічну класифікацію, ми вирішили зупинитися на перших двох періодах життя української жіночої преси – із моменту її виникнення й до початку Другої світової війни, щоб розглянути ці етапи детальніше та вивчити їх ґрунтовніше.

Дослідник західноукраїнської преси Степан Кость вважає, що перші видання для жінок з'явилися раніше, ніж почався сам жіночий рух. У 1853 р. С. Шехович почав видавати журнал «Лада», а у 1868-1870 рр. – журнал «Русалка». Оскільки обидва журнали виходили українсько-російським суржиком, та й зміст їх був невибагливим, то галичанки з більшим задоволенням читали польські журнали.

Символічним відносним початком жіночого руху можна вважати першу спробу його інституційного становлення. У Станіславові (теперішній Івано-Франківськ) 7 жовтня 1884 року відбулися **установчі збори Товариства руських жінок**. Ця організація планувала видавати журнал чи газету. На посаду редактора претендував Іван Франко, проте для більшості жінок його кандидатура як небезпечного радикала була неприйнятною. Задля справедливості варто зазначити, що Іван Якович узяв активну участь у заснуванні Товариства руських жінок: писав оголошення та статті про цю організацію в газету «Діло», рекламував їхні перші збори. Також «Діло» надрукувало проект статуту Товариства. У цій же газеті з'явилось оголошення про альманах. Окрім того, Франко надрукував у журналі «Ruch» за 1887 р. статтю «Ruch kobiescy», в якій ідеться про альманах, ще до безпосереднього виходу видання.

За задумом Наталії Кобринської, альманах Товариства руських жінок мав виконувати три головні цілі: виховувати жінок, зміцнювати їхню довіру до організації та встановлювати солідарність усіх українських жінок (знайомлячи зі статтями українських жінок з Російської імперії). Назву альманаху запропонувала українська письменниця Олена Пчілка – «**Перший вінок**». Він вийшов у Львові у 1887 р. М. Богачевська-Хом'як пише, що «зміст *«Першого вінка» виразно свідчить, що це був витвір українських жінок – він утілює і силу, і слабкість колективної праці співробітниць різних політичних, географічних та вікових груп. Громадянство вітало появу «Першого вінка», хоч розповсюджувався він дуже поволі».* Чоловіки прийняли альманах прихильно. Щоправда, Драгоманов не втримався, щоб не зауважити, що жінки, властиво, нічого не сказали в своєму альманахові. Він вважав, що жіноча нерівність є наслідком їхньої погані освіти, яку треба поборювати так само як лінощі та пияцтво.

Аналіз наповнення альманаху свідчить про те, що там містилися твори різних жанрів та тематики: у виданні були надруковані і вірші, й проза, й етнографічні розвідки, і статті з жіночого питання (авторства переважно Наталії Кобринської). Редакція ретельно обирала матеріали для друку – це мали бути оригінальні твори українських письменниць і поетес, статті про стан і розвиток жіночого питання та жіночої освіти у світі, інформація про жіночу працю, а також статті про народне мистецтво, звичаї, домашнє господарство. Була вміщена коротка розвідка Софії Окуневської «Жіноча неволя у весільних піснях і звичаях», Анна Павлик та її сестра Катерина Довбенчук дали етнографічні матеріали про життя в Карпатах. Наталія Кобринська написала дві короткі довідки про Товариство руських жінок у Станіславі й про становище жінок середнього класу. *«Передмову до альманаху написала Кобринська, а Пчілка – коротку поему про колективний почин: «На працю нашу уважати / Не вам, славутній метці! / Ваш суд не має осягати / Спробунки нашої отсі!... / Одна фіялка схована / Єсть незамінна у гаю / Лишь з гуртом сестер поєднана, / Знаймує дух цноту свою... / До спілки ж, сестри! В нашій гаю / Вінки ми праці повемо / І на користь рідному краю / Жіноче серце віддамо!».* Центральне місце в альманасі посідають публіцистичні статті Наталії Кобринської, присвячені жіночому руху. У своїх текстах авторка закликає жінок до просвітительської роботи по селах, у читальнях, до участі у політичних маніфестаціях. Такі ідеї були розкритиковані у статті «Родина» в газеті «Діло» (серпень 1893 року): Кобринську звинуватили у тому, що

вона знищує українську сім'ю. М. Богачевська-Хом'як підсумовує, що «Кобринська не зробила українських жінок свідомими феміністками, не переконала їх у надзвичайній важливості жіночої емансипації, бо українське жіноцтво більше відчувало національну дискримінацію, ніж жіночу. Але Кобринська заохотила жінок до громадської праці, скерувала на шлях прагматичного фемінізму. Жіночі товариства, дитячі садки, праця в громадах наблизили їх до фемінізму, який, хоч цілком не розвинувся, став наприкінці XIX ст. органічною частиною жіночої свідомості».

Полікарпова Ольга Валеріївна

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник: Мкртічян Оксана Альбертівна, кандидат педагогічних наук, доцент
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ВПЛИВ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНЯТ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

На сучасному етапі розвитку освіти в корекційній роботі з дітьми образотворче мистецтво є фактором їх психічного розвитку. Малювання, ліплення, декоративно-прикладне мистецтво полегшують передачу переживань і фантазій, а також сприяють зміні поведінки дитини з сенсорними порушеннями.

Розвиток дитини з перших днів життя відбувається під прямим впливом дорослих, при цьому велике значення належить діям за допомогою почутої мови. Дитина з порушеним слухом розвивається не тільки в беззвуківому, але і в безмовленнєвому середовищі, в результаті затримується розвиток сприйняття і діяльності. Дефекти органів слуху завдають величезної шкоди і обумовлюють порушення психічних процесів і рухової сфери дитини.

Слід зазначити, що відсутність слуху призводить до відставання глухих дітей від своїх чуючих однолітків в області зорового й тактильно-рухового сприйняття. Відставання в області розвитку сприйняття, багато в чому обумовлене затримкою формування словесної мови, що в свою чергу гальмує мовленнєвий розвиток глухих дітей. Слово, яке не отримало достатньої опори в наочних образах, дитиною не запам'ятовується. Необхідно повсякденно, систематично формувати у дітей здатність бачити за словом реальну ситуацію і узагальнювати накопичений дитиною чуттєвий досвід. Тільки після цього саме воно може стати джерелом знання.

Образотворча діяльність є одним з найважливіших засобів пізнання світу і розвитку знань естетичного сприйняття та пов'язане з самостійною практичною і творчою діяльністю дитини, що пробуджує у неї позитивну емоційну чуйність до навколишнього світу, до рідної природи, до подій життя, а також формує образотворчі навички та вміння.

Формування словника дитини з порушеннями слуху відбувається в процесі використання слів, що позначають властивості, якості того чи іншого матеріалу, способів дії з ним. Під час практичних дій проводиться безперервна розмова з дошкільниками про спосіб і послідовність виконання роботи. Таким чином, за допомогою образотворчої діяльності розвиваються певні здібності вихованців: зорова оцінка форми, орієнтування в просторі, відчуття кольору. Розвиваються також спеціальні уміння та навички: координація очей і руки, володіння пензлем. Для створення малюнка необхідно докласти зусиль, потрудитися, опановуючи певними вміннями. Спочатку у дітей виникає інтерес до руху олівця або пензля, до слідів, що залишаються на папері, лише поступово з'являється мотивація до творчості й бажання отримати результат, створюючи певне зображення.

Так, в практичній роботі з дітьми використовуються такі творчо-продуктивні види образотворчої діяльності, як: техніка вітража, монотипії, пластлінографія, кляксографія, колаж тощо.

На заняттях діти навчаються отримувати задоволення від розглядання репродукцій картин художників, книжкових ілюстрацій, малих форм скульптури, народних іграшок, виробів народних промислів. Вони перетворюються в юних майстрів, скульпторів чи художників, намагаються виразити себе в продуктивних видах діяльності. Також, ігри-подорожі, дидактичні ігри, сюжетно-рольові ігри, ігри-драматизації з відтворенням продуктів дитячої творчості, казка, все це є основою для розвитку уяви дітей.

Отже, дошкільний вік є актуальним для оволодіння різними видами діяльності, в тому числі творчими. Діти обдаровані до всіх видів мистецтва, але саме міцне визнання вони отримали в образотворчому творчості. Творча робота спонукає дітей з порушенням слуху позначити отриманий образ або сюжет словом, а потім словосполученням і реченням, що вирішує одну з основних завдань корекційної роботи – розвиток мовлення у дошкільнят з вадами слуху.